

ÖZET

ŞEKER MEVZUATININ PİYASA

DÜZENLEME VE DENETLEMESİNDEKİ ETKİNLİĞİNİN İNCELENMESİ

Bir ülkenin bağımsızlığının sadece yapılan savaşlar sonucunda değil, ekonomik, kültürel aksiyonlar sonucunda elde edilebileceği öngörüsüyle hareket eden Türkiye Cumhuriyeti, tarımda kendi kendine yeterliliğin sağlanması amacıyla çeşitli kongreler düzenlemiş ve ülke içerisinde sanayisi kurulabilecek tarım ürünlerinin incelemesi çalışmalarına başlamıştır. Kendi kendine yeterliliği esas alarak üretim politikaları yürütmek isteyen Devlet, çeşitli araştırmalar sonucunda ülke sathında şeker pancarı ve şeker üretimi yapılabilmesinin mümkün olduğuna, dolayısıyla şeker sanayisine ağırlık verilmesi gerektiğine karar vermiştir.

Şeker fabrikası kurma girişimlerinin, 1926 yılından itibaren olumlu sonuçlanmasıyla ülke şeker talebinin tamamının karşılanmasını teminen Devlet çeşitli düzenlemeler yoluyla piyasada aktif rol almaya başlamıştır. 1956 yılında yürürlüğe konan 6747 sayılı Şeker Kanunu ile şeker fabrikası kurulması ve çalıştırılması, fabrika için gerekli arazinin temini, pancar taban fiyatının tespiti ve şeker dış ticareti konuları düzenleme altına alınırken, gelişen ve değişen piyasa dinamiklerinin talepleri doğrultusunda 2001 yılında 4634 sayılı Şeker Kanunu kabul edilmiştir.

Bu çalışmada, Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar geçen sürede şeker piyasasında düzenleme altına alınan hususlar incelenerek yürürlükte olan 4634 sayılı Şeker Kanunu ve ikincil mevzuatın düzenleme ve denetleme fonksiyonu irdelenerek Kurum tarafından yapılan izleme ve denetleme iş ve işlemlerine dayanak olan mevzuatın etkin bir piyasa denetimine olanak sağlayıp sağlamadığı değerlendirilmiştir.

Yapılan deęerlendirmeler sonucunda, Őeker mevzuatının sűrdűrűlebilir bir Őeker piyasasının temin edilmesi açısından daha kapsamlı dűzenleme ve denetleme alanına sahip olması gerektięi kanaatine varılmıŐtır. Mevzuatın, kapsamlı bir alanının olmamasından dolayı etkin bir izleme ve denetim fonksiyonun kurulamadıęı, dolayısıyla, Őeker piyasası paydaŐlarının, haksız rekabet koŐullarından arındırılmıŐ bir piyasada faaliyette bulunmasının temin edilmesi amacıyla yaptırım gűcű yűksek, piyasa paydaŐlarından arındırılmıŐ bir Kurul yapısının kurulması ve kurulacak izleme ve denetim sistemlerinin ayrı birim çatıları altında deęerlendirilmesi için Őeker mevzuatında kűklű deęiŐikliklerin yapılmasının elzem olduęu dűŐűnűlmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dűzenleme, Denetleme, Mevzuat, Őeker Kanunu, İzleme,

ABSTRACT

THE REVIEW OF EFFECTIVENESS ABOUT TURKISH SUGAR LEGISLATION ON SUGAR MARKET REGULATION AND AUDIT

Turkish Republic, with the vision of the fact that besides victory, national independence can be build by economic and cultural independence, made several congress and started the searching study for home-grown crops which could processed in industry in order to ensure agricultural self-sufficiency. Government, wanted to manage policies for production based on self-sufficiency, decided that it is possible to grow sugar beet and produce sugar Turkey, thereby it is necessary to give priority to sugar industry.

In the results of the attempt of constructing sugar factory had been successful after 1926, so as to assure supplying the domestic sugar demand, government took active role by some regulations. Construction and processing of sugar factory, providing land for factory, determining the minimum beet price and managing the foreign trade issues were regulated by the Sugar Law (6747) and promulgated in 1956 while in accordance with the requirement of changed and improved sugar market the new Sugar Law (4634) promulgated in 2001.

The body of current Sugar Law (4634) and relevant legislations, grounded the monitoring and auditing missions executed by Sugar Authority, whether allowing effective market auditing or not is evaluated in this study by analyzing all the issues have been regulated in sugar market since proclamation of the Turkish Republic.

In consequence of the assessments are made in this study, it is found out that sugar legislations must be possessed widespread and gross monitoring and auditing applications to provide with the sustainable sugar market. The effective monitoring and auditing mechanism can't be established due to the boundaries of authority in the sugar legislations thereby it is thought that in order to supply unfair competition-free conditions to the sugar market

stakeholders, Sugar Board with the high administering power and came into being without market stakeholders must be established and fundamental changes must be done in sugar legislations for constituting monitoring and auditing management in individual administration units.

Key Words: Regulations, Auditing, Legislations, Sugar Law, Monitoring,